

Ion Jurca ROVINA

NE-AU VIZITAT

În oglinda a trei români din Vest

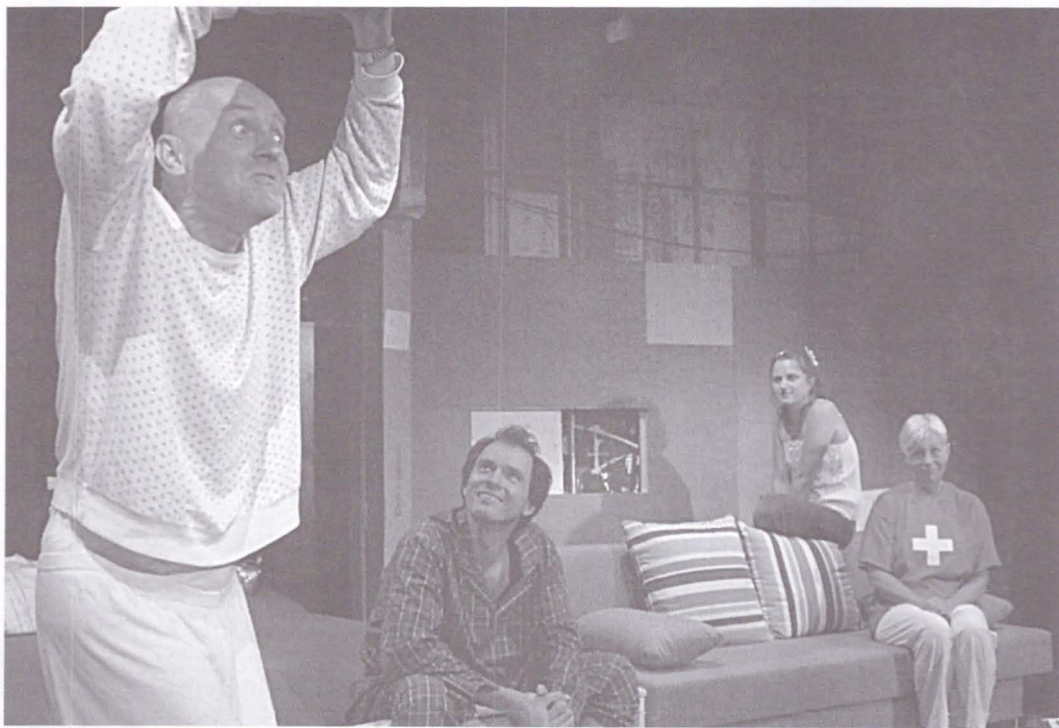
Teatrul Sandkorn din Karlsruhe (Germania) a fost, la sfârșit de mai, oaspetele Teatrului German de Stat din Timișoara cu două spectacole: **Noaptea de dinainte** (*Die Nacht davor. Die Liebe, die aus dem Osten kommt*) de Cătălin Dorian Florescu și *Effi Briest*, o dramatizare după romanul omonim al lui Theodor Fontane, semnată de Steffi Lackner, Birgit Voigt, ambele, în regia ex-timișoreanului Victor Cârçu.

Trei timișoreni s-au întâlnit pe scena din Karlsruhe. Cătălin Dorian Florescu, născut la Timișoara, elvețian acum (la Zürich), a părăsit țara în 1982. Este autor de romane, povestiri, eseuri. În susținerea lui, juriul de la decernarea Premiului „Anna Seghers”, în 2003, pentru romanele *Wunderzeit* (*Vremea minunilor*) și *Der kurze Weg nach Hause* (*Scutul drum spre casă*) îl numește, între altele, „un pasionat povestitor” cu „un comic laconic”, fiind „o voce inconfundabilă în literatura de limbă germană”.

Noaptea de dinainte e, de fapt, adaptarea proprie a unei povestiri (la rândul-i cu un premiu obținut în 2003) pentru scenă. Firul epic se și trădează în povestea acestei nopți, cu doi părinți și fiata lor care are geamantanele pregătite să plece, prin căsătorie, cu un elvețian. Piesa, subintitulată *lubirea care vine din Est*, îl vizează pe tânărul elvețian care își găsește iubita în România. Numai că iubita nu prea e îndrăgostită de el, ci mai mult e prinsă de mirajul vestic. Relația devine și comică și tristă. Părinții au suferința lor din trecutul comunist, aflăm în această noapte: tatăl a fost închis, pentru că, mutându-se dinspre Brașov în sud, în apropierea Dunării, a vrut să treacă fluviul și a fost prins. Sunt evocate trecerile Dunării cu împușcați și încarcerati. Dar pe tânărul Urs nu-l prea impresionează durerea socrilor, ci e preocupat mai mult de răspunsul tinerei românce, Nora, dacă îl iubește, îngrijorat că ea nu prea are chef de amor nocturn. Mai apare un personaj feminin, Rita, care a fost în relație cu mirele în voiajul lui după mireasa româncă, și care are o confruntare destul de dură cu prietena ei și cu ascunsul căutător de fericire. Tristețea piesei și totodată motivația dramatică se află în altă parte: tatăl, cu urmele suferinței din trecut, confesându-se în fața fiicei, încearcă s-o oprească din drumul ei. Iar ea își păstrează opțiunea, care, trebuie spus, este a unei generații. Spectacolul e receptat cu acest gust amar la noi; în Germania sau Elveția el poate fi perceput ca o simplă, melancolică, despărțire de părinți.

Autorul însuși își definește textul (într-un citat din caietul-program al teatrului) „nostalgia după fericirea pe care un vesteuropean o caută în Est.” „Aurul de astăzi sunt femeile din Est”. „Paradoxul timpului nostru”, zice autorul, „este că noi, în Vest, suntem relativ bogați, dar, de asemenea, relativ singuri”. Trebuie înțeles că, la maturitatea lui, Cătălin Dorian Florescu, fără a-și nega rădăcina, se consideră acum un vesteuropean, scriitor de limbă germană cu surse de inspirație din țara natală, dar și din patria actuală. Subiectul piesei are, cum s-a văzut, o perspectivă europeană, într-o oglindă (fiind vorba de teatru) în care natalul (estic) se vede „comic și în același timp trist”.

Al doilea timișorean, îndrăgostit de teatru încă din Est (prin firea lucrurilor), este regizorul Victor Cârçu. Faptul că îl citează pe Camus cu locul din lume unde se simte fericit, scena teatrului, este explicabil, considerând că scena i-a fost primul refugiu în țară. Din câte știu, a lucrat o vreme cu regretatul Diogene Bihoi, în spectacole studentești. Studiile de specialitate în Capitală sau la Londra l-au făcut desigur regizor european cu montări în Germania, Franța sau România. De Teatrul Sandkorn din Karlsruhe este legat din 1994 cu o serie de montări. La *Noaptea de dinainte*, cu

cele cinci personaje, Victor Cârțu adoptă (semnând și scenografia) o poziționare clară în scenă a celor două cupluri, părinții în camera lor, și tinerii în încăperea în care a crescut Nora, cu dialoguri alternative între partenerii perechi, apoi, în timp ce tensiunea crește și conflictul se instalează, cu replici între părinți și fiică, în special.

Cel mai reușit personaj aparține celui de-al treilea timișorean: Walter Roth. A fost actor la Teatrul German de Stat din Timișoara din 1981 până în 1987, anul plecării. În Germania și-a câștigat existența într-un alt mod decât cel actoricesc. Pe scenă din nou, aceasta este prima evoluție la Teatrul Sandkorn. Nu întâmplător, el, în rolul Tatăl, a folosit și cuvinte românești, și a reușit să se plieze atât de natural personajului, să-i cuprindă povestea (ca una între altele asemănătoare), găsind umorul potrivit și contrastându-l cu tristețea omului învins, fără replică, din final. La aplauze, emoția l-a copleșit cu lacrimi. Atunci am bănuit că trebuie să fie de-al nostru, timișorean. El însuși, un personaj între ceilalți români cu povești între Estul damnat și Vestul promisiunii. Am înțeles mai bine rostul acestei piese pe scena timișoreană și, cu siguranță, și colegii lui l-au dedus. Beatrix Henigin în blânda și supusa româncă, *Mama*, Frank Sollmann în îndrăgostitul tânăr elvețian, *Urs*, căutându-și iubirea pe malul românesc al Dunării, Mimi Schwaiberger, în mireasa *Nora*, și Daniela Christine Rössl, cu a sa perdanță *Rita*, au reușit, într-un registru de joc clasic, adecvat transmiterii unui mesaj teatral, să sensibilizeze spectatorii cu un plus de emoție pentru interpretarea personajelor și întâmplărilor cu români. Dintre cele două, cel mai reușit spectacol al artiștilor din Karlsruhe.

Teatrul Sandkorn din Karlsruhe – Noaptea de dinainte (Die Nacht davor. Die liebe, die aus dem Osten kommt) de Cătălin Dorian Florescu. Regia și scenografia: Victor Cârțu. Costume: Karin Kehr. Cu: Beatrix Henigin (Mama), Walter Roth (Tatăl), Mimi Schwaiberger (Nora), Frank Sollmann (Urs), Daniela Christine Rössl (Rita). Prezentarea spectacolului pe scena Teatrului German de Stat din Timișoara: 23 mai, 2007.